

Het Diner – Herman Koch

Een leesclub voor mavo/havo 4

HERMAN KOCH HET DINER

ROMAN | ANTHOS

Uitleg leesclub

Vorbereiding op toetsen/mondeling

Voor je ligt een werkboek voor de leesclub *Het Diner*. De vragen maak je in groepjes of in duo's, maar de quiz aan het begin speel je in eentje. Deze leesclub helpt jou om je voor te bereiden op toetsen en mondelingen, omdat je de roman gaat *analyseren* met behulp van de vragen/opdrachten van deze leesclub. Dit betekent dat de vragen jou helpen om passages uit de roman te lezen en daarbij je mening te onderbouwen aan de hand van verschillende vraagstukken.

Praten en schrijven

Tijdens de opdrachten ga je vaak *praten* met elkaar, zodat je samen het boek kunt analyseren. Bij een goede analyse is het belangrijk dat je die bevindingen kort *opschrijft*, zodat je met je groepje kunt zien wat de resultaten zijn van jullie discussie. Deze resultaten kun je later dan weer bespreken of ter discussie stellen. Hoe beter jullie deze tussenstapjes zetten, hoe beter je voorbereid bent op je toets of je mondeling.

1) De Quiz (Kahoot)

Tijd: 5 minuten.

Voordat we gaan discussiëren over de roman *Het Diner*, doen we eerst een korte quiz met Kahoot om te kijken of je het boek een beetje kent.

1. a) Pak je telefoon en open de Kahoot-app.
2. b) Vul de inlogcode in en je naam.
3. c) Speel de quiz!

2) Mening en vragenronde

Opdracht 1: mening vormen

Tijd: 5 minuten.

- ★ 1. a) *Het Diner* is een roman. Elke lezer leest en beoordeelt een roman weer anders. Hoe goed vond jij de roman? Kleur een thermometer in. 100 is heel goed, -20 is heel slecht. Schrijf bij de thermometer beoordelingswoorden zoals spannend, verwarrend, bijzonder, etc.

- ★ 2. b) Vergelijk de thermometers met elkaar. Denken jullie verschillend over het boek en waar ligt dat aan?

We denken wel/niet verschillend over de roman, omdat:

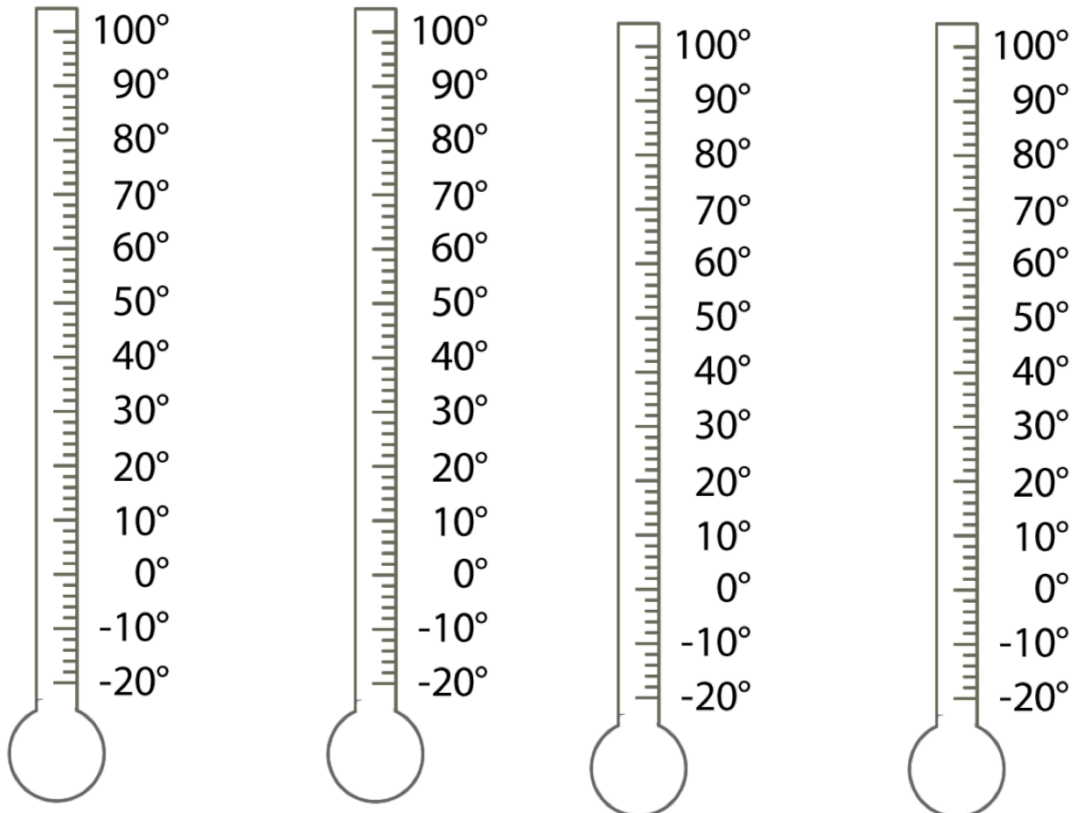
.....

.....

.....

.....

.....

Opdracht 2: introductie thema en vraag stellen aan het personage

Introductie

Privacy is in de wetgeving en politiek een belangrijk issue en dit komt mede door nieuwe media. Met onze mobieltjes en computer kunnen we tegenwoordig bij veel informatie en creëren we zelf ook informatie met allerlei berichten, filmpjes en foto's. Naast de positieve kanten, heeft dit ook negatieve kanten. Hackers kunnen makkelijk een privébeelden komen, bekende mensen worden gechanteerd met gevoelige beelden en veel mensen hebben het gevoel dat ze in de gaten gehouden worden door allerlei apps of zelfs door de overheid. In het nieuws lezen we hier veelvuldig voor. Check bijvoorbeeld de volgende artikelen: <https://nos.nl/op3/artikel/2273929-gevolgd-op-internet-honderden-websites-schenden-je-privacy.html> of <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/patricia-paay-wint-zaak-om-seksfilmpje-tegen-geenstijl-~baac408e/>.

De roman *Het Diner* doet hier iets bijzonders, door allerlei vormen van privacy ter discussie te stellen. De grenzen van privacy worden onderzocht door hier *jeugdcriminaliteit* en een *onbetrouwbare verteller* bij te betrekken. Romans kunnen er soms voor zorgen dat je op het verkeerde been wordt gezet of dat je aan je eigen mening gaat twijfelen door de verschillende acties of redenen van de personages. Bespreek daarom, voordat je gaat beginnen aan de leesclub, jullie mening over de bescherming van je privacy. Het kan ook zijn dat je hier alleen een vraag over hebt. Noteer deze meningen/vragen in één kernzin hieronder. Aan het einde van de leesclub (ronde 4) kom je weer terug bij deze meningen, om te kijken of je mening veranderd is.

Mening/vraag A:

Mening/vraag B:

Mening/vraag C:

Mening/vraag D:

a) We lezen klassikaal een van de eerste pagina's van *Het Diner* waarin we kennis maken met het hoofdpersonage en zijn dilemma: Paul.

*

'Maar door de beelden van de bewakingscamera veranderde alles. De jongens – de daders – kregen een gezicht, zij het een gezicht dat door de slechte kwaliteit van het materiaal, en door het feit dat beiden mutsjes droegen die tot over hun wenkbrauwen vielen, niet zo een-twee-drie viel te herkennen. De kijkers zagen echter wel iets anders: ze zagen dat de jongens overduidelijk plezier hadden, dat ze bijna dubbel lagen van het lachen toen ze eerst de bureaustoel, daarna de vuilniszakken, de bureaulamp en ten slotte de lege jerrycan naar hun weerloze, of in elk geval onzichtbare, slachtoffer slingeren. Je zag – schokkerig, zwart-wit – hoe ze elkaar een high five gaven nadat ze de vuilniszakken hadden gegooid, hoe ze dingen, ongetwijfeld verwensingen, schreeuwden naar de dakloze vrouw buiten beeld, ook al was er geen geluid.' (blz. 133-134)

*

'De dakloze vrouw was dood. Op slag dood, naar alle waarschijnlijkheid. Op hetzelfde ogenblik dat de benzinedampen uit de jerrycan in haar gezicht ontploften. Of anders hooguit een paar minuten daarna. Misschien had zij zich nog uit de slaapzak proberen te worstelen – misschien ook niet. Buiten beeld.

Ik keek zoals gezegd van opzij naar Claires gezicht. Wanneer zij haar hoofd naar mij toe had gedraaid en mij had aangekeken, dan had ik het geweten. Dan had zij hetzelfde gezien als ik. En op dat moment draaide Claire haar hoofd naar mij toe en keek mij aan. Ik hield mijn adem in – of beter gezegd: ik haalde adem om iets te gaan zeggen. Iets – ik wist nog niet precies welke woorden ik zou gaan gebruiken – wat ons leven zou veranderen. Claire pakte de fles rode wijn en hield hem omhoog: er zat alleen nog een bodempje in, net genoeg voor een half glas. 'Wil jij dit nog?' vroeg ze. 'Of zal ik gewoon een nieuwe fles openmaken?' (blz. 135-146)

b) Wat is in bovenstaande scene voor Paul het dilemma na het zien van de beelden bij *Opsporing Verzocht*? Bespreek Pauls overwegingen samen.

C) Noteer samen het besproken dilemma van Paul in de tabel. Wat zouden jullie doen als je voor zo'n dilemma zou staan? Bespreek samen de verschillende manieren van aanpak.

Dilemma van Paul	Wat zouden jullie doen?
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3) Discussie

1. Paul & Privacy Michel

A) Paul kijkt stiekem op de telefoon van zijn zoon Michel. Lees de volgende passage.

*
'Ik pakte zijn mobiel, een gloednieuwe zwarte Samsung, van zijn bureau en schoof het klepje omhoog. Ik wist zijn pincode niet, als hij uit stond kon ik niks beginnen, maar op het display lichtte vrijwel meteen een wazig fotootje van het Nike-logo op, waarschijnlijk genomen van een van zijn eigen kledingstukken: zijn schoenen, of het zwarte mutsje dat hij altijd, ook bij zomerse temperaturen en binnenshuis, tot net boven zijn ogen droeg. Snel zocht ik het keuzemenu, dat ruwweg hetzelfde was als het menu van mijn eigen mobiel, ook een Samsung, maar dan een model van een halfjaar geleden, en alleen al daarom hopeloos verouderd. Ik klikte naar Mijn bestanden en daarna Video's. Sneller dan ik had gedacht vond ik wat ik zocht.'

*
(..) "Wat deed je hierboven?" vroeg hij plotseling. 'Je zei dat je me zocht. Waarom zocht je me?'
Ik keek hem aan, ik keek in de heldere ogen onder het zwarte mutsje, de eerlijke ogen, die, zo had ik me altijd voorgehouden, een niet onbelangrijk deel van ons gelukt uitmaakten.
'Gewoon,' zei ik. 'Ik zocht je.'" (blz. 19-21)

★★ B) Wat vinden jullie van het feit dat Paul zomaar in de telefoon van Michel kijkt en daarna doet alsof er niks is gebeurd? Welke redenen zou hij hiervoor kunnen hebben?

.....

.....

.....

.....

.....

C) Kijk nu weer terug naar het fragment van opdracht 1 (blz. 3). Paul vermoedt dat zijn zoon iets verkeerd heeft gedaan. Is dit een goede reden om als vader in de telefoon van je zoon te kijken? Verdeel je groepje/duo in twee kampen en bedenk argumenten *voor* en *tegen* de volgende stelling:

‘Ouders mogen de privacy van hun kind schenden wanneer zij vermoeden dat hun kind een misdaad heeft gepleegd.’

Argumenten <i>voor</i>	Argumenten <i>tegen</i>
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

*
 ‘Zonder er verder bij na te denken besloot ik dat dit het moment was. Ik haalde Michels mobieltje uit mijn zak. Hij keek naar mijn hand, daarna sloeg hij zijn ogen op. ‘Je hebt gekeken,’ zei hij; zijn stem klonk allang niet meer dreigend meer, eerder vermoeid – berustend.’ (blz. 138)

D) Gebruik bovenstaand fragment als extra bewijsstuk in jullie discussie. Welke groep heeft uiteindelijk de sterkste argumenten, de voorstanders of de tegenstanders? Leg uit.

.....

.....

.....

2. Paul & onbetrouwbare privacy

*

‘Ik hield maar een klein deel van de waarheid achter, redeneerde ik. Door alleen een klein deel achter te houden behoevde ik mezelf voor een regelrechte leugen.

De psycholoog had een naam genoemd. Een Duits klinkende naam. Het was de achternaam van de neuroloog naar wie de door hem ontdekte aandoening was vernoemd.

‘Ik kan het met therapie wel enigszins bijsturen,’ zei Van Dieren, terwijl hij mij ernstig aankeek, ‘maar u moet het in hoofdzaak toch zien als een kwestie van neuronen. Het is heel goed binnen de perken te houden met de juiste medicijnen.’ (blz. 192)

*

‘Ik ga hier niet vertellen wat Claire mankeerde, dat is privé, vind ik. Het gaat niemand wat aan met wat voor ziekte je rondloopt, in elk geval is het haar zaak of ze daar iets over kwijt wil, niet de mijne.’ (blz. 204)

*

‘Een gelukkig gezin overleeft een schipbreuk. Ik wil niet zeggen dat het gezin daarna nog gelukkiger kan worden, maar in elk geval niet ongelukkiger. Claire en ik. Claire en Michel en ik. We deelden iets samen. Iets wat er daarvoor niet was geweest. We deelden weliswaar niet alle drie hetzelfde, maar dat hoefde misschien ook niet. Je hoefde niet alles van elkaar te weten. Geheimen stonden het geluk niet in de weg.’ (blz. 297)

A) Lees de drie bovenstaande (korte) fragmenten. Zou je kunnen stellen dat Paul als verteller van deze roman ook privacy heeft? Zo ja, welke redenen heeft hij voor deze bescherming van zijn privacy? Bespreek deze redenen en schrijf ze *daarna* pas op.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

☆☆☆ B) Zou je ook kunnen zeggen dat de verteller (Paul) niet te vertrouwen is, omdat hij informatie voor ons als lezer achterhoudt? Bespreek deze discussievraag samen en betrek Pauls mentale gezondheid in jullie oordeel.

☆☆☆ C) Omcirkel de betrouwbaarheidsmeter die het meest bij Pauls betrouwbaarheid past en noteer in steekwoorden jullie argumenten voor deze keuze.

.....		
.....		
.....		
.....		
.....		
.....		

☆☆☆ D) Je hebt nu op twee manieren naar het achterhouden van informatie door Paul gekeken: het kan een bescherming zijn voor Paul zelf en zijn familie, maar het kan ook een gevoel van onbetrouwbaarheid opwekken (bij zowel de lezer als bij de andere personages). Bij die laatste reden kan het voelen alsof Paul de lezer bewust op het verkeerde been zet. Kijk terug naar jullie bevindingen bij A en C. Welk van deze twee redenen weegt voor jullie zwaarder? Omcirkel deze reden.

Paul beschermt zichzelf en zijn familie

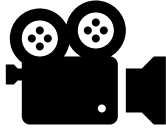
Paul wekt een gevoel van onbetrouwbaarheid op bij de lezer

E) Kijk samen naar het filmfragment uit *Het Diner* (2:26-08:10). De regisseur maakt andere keuzes dan de schrijver van de roman. Zo komt dit beginfragment over Pauls mentale gezondheid in het boek pas voor aan het einde (H40) en reageert zoon Michel in de film anders dan in het boek.

☆☆☆ F) Bespreek samen hoe deze twee vormen (roman en film) met zijn personages en onbetrouwbare verteller, mogelijk jouw ideeën over privacy verschillend beïnvloeden. Tip: let erop hoe ‘snel’ de kijker in de film al ontdekt dat Paul wellicht onbetrouwbaar is in vergelijking met de leeservaring van het boek.

☆☆☆ G) Noteer jullie bevindingen hieronder.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Paul & privacy bij jeugdcriminaliteit

☆☆☆ A) Paul, Claire, Serge en Babette zitten aan een diner om daar te bespreken wat zij gaan doen met de misdaad van hun zonen Michel en Rick. Beschermen ze het geheim of gaan ze het vertellen aan de politie? Lees onderstaande meningen over dit dilemma en bespreek samen met wie jullie het eens zijn en omcirkel die uitspraak.

Serge: 'Begrijp me goed, Claire, ik ben net zo begaan met de toekomst van onze jongens als jij. Alleen geloof ik niet dat ze ermee kunnen leven, met zo'n geheim. Op den duur breekt hun dat op.' (blz. 241)

Claire: 'Ik heb het over één dakloze. En meer dan over die ene dakloze vind ik dat we het over Rick en Michel moeten hebben. Ik wil niet ontkennen wat er gebeurd is. Ik wil niet zeggen dat ik het allemaal niet erg vind. Maar we moeten het wel in perspectief blijven zien. Het is een incident. Een incident dat grote gevolgen kan hebben voor het leven, voor de toekomst van onze kinderen.' (blz. 240) (..) 'Dat wij niet het recht hebben om ze hun kindertijd af te nemen, uitsluitend en alleen omdat het volgens onze, volwassen, normen een misdrijf is waar je je hele leven voor zou moeten boeten.' (blz. 252-253)

Paul: 'We willen hem geen schuldgevoel aanpraten. Ik bedoel, hij is wel ergens schuldig aan, maar het mag niet zo zijn dat een dakloze die in een pinhokje in de weg gaat liggen opeens de onschuld zelve.' (blz. 254-255)

*

'Dat hoor je ook de hele tijd om je heen: waar het met de ontspoorde jeugd naartoe gaat, nooit een woord over ontspoorde zwervers en daklozen die gaan liggen maffen waar het ze uitkomt.' (..) 'Wij willen niet zien dan Michel het slachtoffer wordt van een volksmeute die bloed wil zien (..)' – blz. 255.

B) Lees bovenstaande uitspraak van Paul. Zouden jullie Mitchell als 'ontspoorde jeugd' kunnen zien, of heeft hij slechts een eenmalige misstap begaan? Bespreek deze vraag met je groepje.

C) Schrijf jullie oordeel over Michel op.

Michel is:

Een jeugdcrimineel/een normale jongen die eenmaal een misstap heeft
begaan. (*onderstreep jullie keuze*)

Dit blijkt uit:

.....
.....
.....

Dit moet de straf worden voor Michel:

.....
.....
.....

D) Wetenschappers debatteren al lang over de vraag hoe de mens gevormd wordt. Dit debat wordt ook wel ‘nature or nurture’ genoemd. ‘Nature’ gaat om de genetische factoren die meespelen, ‘nurture’ over de invloed van de omgeving. Kijk het volgende filmpje (tot 02:33) over dit debat met betrekking op jeugdcriminaliteit: <https://www.youtube.com/watch?v=jQxhs6LHyiU> .

E) Neem samen bewijsstuk 1 (‘nature’, over de genen die Paul doorgeeft aan zijn zoon) en bewijsstuk 2 (‘nurture’, over de gewelddadigheid van Paul als voorbeeld voor Michel en de herhaling van misdaden die Paul en Claire goedkeuren) door.

Bewijsstuk 1: ‘nature’

“Met de vruchtwaterpunctie kunnen we zien dat er iets niet in orde is, maar wat precies, dat moet nader onderzoek uitwijzen.’ Het was nu al een ziekte, stelde ik vast. We waren begonnen met een afwijking, om vervolgens via een aandoening en een syndroom bij een ziekte te eindigen.” (blz. 194-195)

*

De naam van het ziekenhuis waar Claire was geopereerd, maar ook het ziekenhuis waar zij was bevallen van Michel. ‘Vruchtwateronderzoek’ stond er in drukletters boven het vel papier dat ik uit de envelop haalde en vervolgens openvouwde.’ (..) ‘Onderaan was een vakje van ongeveer vijf bij drie centimeter onder het kopje ‘bijzonderheden’. Dat vakje was helemaal volgeschreven, (..)’. (blz. 298)

Bewijsstuk 2: 'nurture'

'Ik greep hem bij zijn haar en trok zijn hoofd naar achteren, met grote kracht beukte ik het vervolgens tegen het raamkozijn. 'We zijn nog niet klaar!' riep ik in zijn oor. Er waren veel mensen op het schoolplein, leerlingen voornamelijk, het was zeker pauze. Ze keken allemaal naar boven – naar ons. Ik zag de jongen met het zwarte mutsje vrijwel meteen tussen de rest, het had iets vertrouwds, iets geruststellends, om tussen al die gezichten een gezicht te zien dat ik kende.' (blz. 269)

*

'Paul,' zei ze.' Ik heb je al gezegd dat ik je hier liever buiten had willen houden. Maar we kunnen nu niet meer terug. Jij en ik. Het gaat om de toekomst van onze zoon. Ik heb tegen Michel gezegd dat hij Beau tot rede moet zien te brengen. En als dat niet lukt, dat hij dan moet doen wat hem het beste lijkt. Ik heb tegen hem gezegd dat ik dat niet eens hoef te weten.' (blz. 277)

(..)

'Serge en Babette hadden hoe dan ook andere dingen aan hun hoofd. Dingen als de vermissing van hun geadopteerde zoon Beau. Ze pakten het groot aan. Een campagne met foto's in kranten en tijdschriften, affiches in stad en land, en een tv-optreden in *Vermist*.' (blz. 295)

F) Claire neemt uiteindelijk het heft in handen en mishandelt Serge, zodat hij de misdaad van de jongens niet meer naar buiten kan brengen. Paul is hier erg blij mee: op die manier wordt de privacy van de jongens beschermd en hoeven zij niet te boeten voor hun misdaden. Alles kan blijven zoals het was.

Bespreek samen met elkaar of jullie het eens zijn met de 'oplossing' van Claire. Neem in jullie discussie de bewijzen mee die je net hebt doorgenomen onder E. Zou een straf (jeugddetentie) nuttig kunnen zijn voor Michel, of is een andere oplossing nodig?

4) Oordeel

A) In ronde 2, ('mening en vragenrondje') hebben jullie een mening gevormd over de roman. Romans hoeven niet alleen te *amuseren*, maar kunnen jou ook iets *leren*. Tijdens de leesclub hebben jullie de grenzen van privacy verkend aan de hand van Pauls onbetrouwbaarheid en de criminele daad van zijn zoon Michel. Kijk terug naar de vragen en meningen die jullie hebben genoteerd omtrent privacy (blz. 3). Hebben jullie antwoord op die vraag gekregen en/of is jullie mening veranderd? Overleg samen met je groepje.

B) Noteer de veranderingen in jullie mening/antwoorden op jullie vragen.

Onze meningen zijn wel veranderd/we hebben antwoord gekregen op de vragen, want:

.....
.....
.....
.....
.....

Onze meningen zijn niet veranderd/we hebben geen antwoord gekregen op de vragen, want:

.....
.....
.....
.....
.....